

LA FOGUERA DE MAX BROD

Vicent Enric Belda Belda

En Franc està segur que és un bon escriptor.

Quelcom en el més pregon del seu esperit li repeteix en els moments de profunda inseguretad creativa que el seu nom, Franc Gralla, està destinat a ocupar un lloc destacat entre el més i millor de la literatura contemporània.

Assegut a la tassa del vàter, sostenint sobre els seus genolls un periòdic de data 9 de juny de 2010, mentre puja ingràvida la sentor acre i dolça de la seves misèries matinals, repassa mentalment el nom d'alguns dels contes que ha lliurat darrerament a concursos literaris de les més diverses categories (*La condemna, El metge rural, Informe per a una acadèmia, Contemplació distreta des de la finestra, A la galeria...*) sense que, de moment, hagin aconseguit el més mínim ressò.

Repassa també el nom d'alguna de les seves novel·les; en especial, una obra curta que ha repartit per diversos certàmens de l'àmbit catalanòfon. Precisament, li resulta bastant contradictori, fins i tot empipador, que aquesta novel·la curta seva sobre un viatjant de comerç anomenat

Gregori que un bon dia es desperta al seu llit convertit en escarabat no haja agradat a ningú, i que ni tan sols haja merescut compartir un premi menor *ex aequo*, ni ser finalista en un concurs de poble, ni tan sols una miserable menció en alguna associació cultural veïnal.

Potser si acaba aquella altra novel·la que té tan elaborada ja —que comença amb l'arrest de Josep K. per un crim del qual ho ignora tot i que endinsa el protagonista en un autèntic malson per tal d'esbrinar de què se l'acusa— se li obriran, a Franc, les portes daurades de les grans editorials i, aleshores, les unes i les altres empreses del llibre el temptaran perquè faci el favor de guanyar alguns dels seus premis més prestigiosos. Potser el Josep Pla, o el Ramon Llull, o el Carlemany, o els premis de Girona, o els de Tarragona. Qui sap? Potser un premi de primera a les Illes, o al País Valencià, on va tenir la sort i la desgràcia de nàixer fa trenta-quatre anys.

Perquè en Franc està segur que és un bon escriptor, malgrat tot.

Malgrat tot, és evident que la seva situació comença a fastiguejar-lo de debò. Presentar-se a un premi, pensa, és (en els millors dels casos, si és que no hi ha res manegat) com comprar una butlleta de loteria. Tot és qüestió d'una casualitat, dels capricis de la fortuna, d'una conjunció dels astres, de ser o no ser on es reparteix la sort en el moment oportú. Casualitat, encara que sigui, que no hi haja cap nom de renom per a atorgar-li aquest o altre guardó.

D'altra banda, la situació econòmica d'en Franc no li permet dedicar-se en cos i ànima a la literatura. Ni tampoc no l'hi ajuden el seu caràcter taciturn, ni tampoc no el respecta la salut (fa ja mesos que tus, una tos seca i

bronquial). Per tot això en Franc no gosa abandonar el seu treball burocràtic a la Conselleria d'Hisenda. Reconeix que les seves dues ocupacions, la d'escriptor creador d'universos i la de buròcrata administrador de realitats, són bastant difícils de conciliar.

Quan, menat per la febre de la inspiració literària, passa una nit en vetlla, sap que tindrà un dia horrible a l'oficina; i sap també que un dia atrafegat al despatx li lleva les ganes de seure a la nit davant de la petita pantalla en blanc del seu ordinador portàtil Samsung per iniciar un altre combat demiürg massa sovint frustrant. "D'entre el parell de milers de línies que et lliuro, potser n'hi haja unes deu que encara podria tolerar", va escriure al seu amic Max.

A més a més, hi ha el seu nou interès per la teosofia. Un poc de sentit transcendent en la seva malmesa vida no hi sobraria, ara que se sent tan vulnerable.

I què dir de son pare abominable, en Germà Gralla, que l'ha menat des de petit a una vida insatisfeta. "Estimat pare: Fa poc temps que em vas preguntar per què dic que et tinc por...".

El més curiós de tot és que en Franc té sovint la impressió que viu la vida d'altri, passada fa ja quasi un segle per algú que degué, com ell, consumir-se inútilment en la seva dèria contra els fulls en blanc. Algú que visqué en un lloc distant, en una ciutat més elegant potser, però més humida i ombrívola. Algú que morí jove, quasi tan jove com ho és ara en Franc.

De vegades en Franc envia els seus pensaments més íntims al seu amic Màxim: "No puc escriure; no he produït ni una sola línia que reconega com a meva, però, per contra, he esborrat tot el que he escrit..., que no era gaire".

Anit a darrera hora, sense anar més lluny, ha enviat a Max un dels seus desesperançats correus electrònics. Li ha demanat formalment que, si ell mor, cremi sisplau tot el que ha escrit, que destrueixi, que extermini sense vacil·lar tota la seva obra. Si en Franc Gralla no hi és, en aquesta part de l'espill que anomenem *realitat*, no vol que quedi rastre de les seves frustracions ni de les seves patètiques cabòries.

Des que s'ha iniciat en la teosofia, en Franc pensa sovint en la transcendència de la vida però també en el sentit de la seva obra. Imagina que, passat el temps, algun literat saberut, algun Eduardo Mendoza del futur que potser se sentirà tan fracassat com ell se sent ara, ridiculitzarà la seva literatura, posarà en dubte la seva excel·lència, parodiarà el món peculiar, desesperançat i absurd que ha creat. “Ja que sembla que estic acabat de debò —en l'últim any no m'he despertat més de cinc minuts—, cada dia hauré de desitjar la meva desaparició de la Terra, o bé hauré de començar des del principi com un xiquet menut, sense que pugui veure en això la mínima esperança”.

Llavors, assegut encara a la tassa del vàter, sostenint sobre els seus genolls un periòdic de data 9 de juny de 2010, mentre puja ingràvida la sentor acre i dolça de la seves misèries matinals, en Franc imagina aquell jove escriptor que era ell, que degué viure en les primeres dècades del segle XX i que degué morir sense deixar rastre, en una ciutat llunyana, Praga potser, una ciutat més elegant que no la seva, però també més ombrívola i freda.

Fa cent anys, potser, va haver-hi a Praga un escriptor com ell, anomenat Franz potser, un lletraferit a temps parcial, empleat també d'alguna administració pública,

incapaç de sentir-se mai satisfet del tot amb la seva obra, que va haver demanat a un amic íntim —que potser també es deia Max— que, si ell moria, destruís sense vacil·lar tot el que havia escrit.

Potser aquell escriptor Franz de Praga havia mort jove, finalment, i el seu amicconfidentdemisèries també anomenat Max va haver obeït, molt al seu pesar, les seves voluntats.

I una vesprada d'hivern, quan els núvols de plom de Praga lliscaven com fantasmes sobre les llambordes de la plaça Central, amb el cor esquinçat per la pena, aquell Max de Praga de fa quasi cent anys va haver encès un foc a la llar de la cuina. Després, una darrere de l'altra, va haver arrencat cada pàgina de cada quadern, cada pensament escrit pel seu amic. I els va haver llançat a la foguera, finalment, i va esperar que esdevinguessin, tot plegat, aquella mena de cendra laminada i greixosa en què es tornen les pàgines incinerades dels llibres, consumint-se lentament, convertint-se en fum amb resignació bíblica.

Primer va haver llançat al foc els milers de pàgines del diari, després totes les proves, els pensaments esparsos, els apunts. Havia deixat per al final les novel·les i els contes curts.

L'última pàgina mecanoscrita que restaria sencera a les mans d'aquell Max de Praga correspondria al final d'un conte anomenat *Un missatge imperial*, un conte idèntic, si fa no fa, al que en Franc d'ací ha escrit recentment. Perquè pensa en Franc d'ací que les obres literàries, com les grans idees, sempre troben qui les escrigui i una manera o una altra d'existir i de sobreviure.

Llavors a Max, amic fidel d'aquell Franz de Praga de qui ja no quedaria rastre, l'haurien atabalat els dubtes i, amb els ulls negats per les llàgrimes, llegiria les últimes frases d'aquell conte, abans de llançar-les també a les flames:

[...] i encara li faltaria creuar la capital, el centre del món, on l'escòria s'amuntega sense fi. Ningú no podria obrir-se'n pas a través, i encara menys amb el missatge d'un mort. Però tu seus al costat de la finestra i t'ho imagines en caure la nit.

Aquest darrer pensament torna en Franc Gralla a una realitat que és un bucle, o un rínxol resplendent de sol que entra per l'alta finestra del lavabo i que l'encega momentàniament. Mira el rellotge i s'aixeca del vàter. Encara ha de dutxar-se i li tocarà vestir-se precipitadament. Hi ha anunciada una vaga de metro.

Una altra vegada, després d'haver passat la nit en blanc davant de la diminuta pantalla del seu ordinador portàtil Samsung, en Franc arribarà tard al seu despatx. Després de les oportunes disculpes al cap de secció, s'arraulirà entre els papers de l'escriptori com en estat nimfal, tot esperant que arribi l'hora de tornar a casa.

“No em queixo tant del treball com de la peresa del temps empantanat”, pensa resignat. Sap del cert que passarà un altre dia horrible.

9 de juny - 25 de juliol de 2010